

An Evaluation of the Websites of Scientific Journals of Philosophy based on Indexing Standards of International Information and Citation Databases

Najmeh Bagherian*

Received: 18/12/2017 | Accepted: 21/02/2018

Abstract

The purpose of this article is to study the level of consideration afforded to indexing standards of reliable international databases by Persian philosophical journals. In this research, forty-one websites of Persian philosophical journals which are published under the supervision of the Committee of Scientific Journals have been reviewed based on the main indexing standards of journals in reliable international databases. The results of this study showed that twenty-six percent of journals have a DOI code, twelve percent possess a Creative Commons permit and only the Journal of Philosophy and Theology published by Ferdowsi University of Mashhad is part of the International Committee on Publication Ethics. Despite the importance of the ethical and legal aspects of the journals, this area was very weak; generalization and presentation of incomplete information are the most important defects of websites of philosophical journals. The topic-wise indexing of philosophical journals in reliable general and specialized international databases was very weak and the limited numbers that are present in international indexing have not been properly presented to the viewers in the journals' websites. Altogether, the Journal of Philosophical-Theological Research of Qum University – with the exception of the foreign articles section and international members in the Editorial Board – has the required readiness in other areas for being indexed in reliable international databases as compared to other Persian philosophical journals.

Keywords:

Scientific journals, philosophical journals, citation databases, information databases, indexing.

ارزیابی وب‌گاه‌های نشریات علمی حوزه فلسفه بر اساس شاخص‌های نمایه‌سازی پایگاه‌های اطلاعاتی و استنادی بین‌المللی

نجمه باقریان*

تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۰۹/۲۷ | تاریخ پذیرش: ۱۳۹۶/۱۲/۰۲

چکیده

هدف این مقاله بررسی سطح توجه نشریات فارسی حوزه فلسفه به شاخص‌های نمایه‌سازی پایگاه‌های معتبر بین‌المللی است. در این پژوهش وب‌گاه ۴۱ نشریه فارسی حوزه فلسفه که زیر نظر کمیسیون نشریات علمی منتشر می‌شوند، بر اساس شاخص‌های اصلی نمایه‌سازی نشریات در پایگاه‌های معتبر بین‌المللی بررسی شد. نتایج پژوهش نشان داد، ۲۶ درصد نشریات دارای کد DOI، ۱۲ درصد دارای مجوز Creative Commons بوده و تنها نشریه فلسفه و کلام دانشگاه فردوسی مشهد عضو کمیته بین‌المللی اخلاق در پژوهش است. بخش اخلاق و قوانین نشریات با وجود اهمیت زیاد، بسیار ضعیف بوده و کلی‌گویی و ارائه اطلاعات ناقص، مهم‌ترین ضعف وب‌گاه نشریات حوزه فلسفه به‌شمار می‌آید. نمایه شدن نشریات حوزه موضوعی فلسفه در پایگاه‌های عمومی و اختصاصی معتبر بین‌المللی بسیار ضعیف بوده و موارد محدودی نیز که در نمایه‌های بین‌المللی حضور دارند به‌درستی در وب‌گاه نشریات به مخاطبان معرفی نشده‌اند. در مجموع، نشریه پژوهش‌های فلسفی-کلامی دانشگاه قم - به‌جز در بخش مقالات خارجی و اعضای هیئت تحریریه بین‌المللی - در دیگر شاخص‌ها نسبت به سایر نشریات فارسی حوزه فلسفه از آمادگی لازم برای نمایه شدن در پایگاه‌های معتبر بین‌المللی برخوردار است.

کلیدواژه‌ها

نشریات علمی، نشریات فلسفه، پایگاه‌های استنادی، پایگاه‌های اطلاعاتی، نمایه‌سازی.

مقدمه

یکی از رسالت‌های اصلی نشریات علمی، ثبت و نشر یافته‌های علمی محققین با توجه به موضوع و حوزه هر نشریه است. نمایه‌شدن نشریات علمی در پایگاه‌های معتبر جهانی به منظور تداوم نشر یک نشریه، امری ضروری و حیاتی است، اما این که برای نمایه‌شدن نشریات علمی چه کارها و اقداماتی و در چه مرحله باید صورت گیرد، از جمله مسائلی است که نشریات باید به آن توجه نمایند (رمضانی، ۱۳۹۶، ص ۱۳). هرچه یک نشریه در پایگاه‌های معتبرتر و شناخته شده‌تر نمایه شود، به همان میزان بیشتر مورد بازدید مخاطبین اصلی خود قرار خواهد گرفت (همان، ص ۱۴).

نمایه‌شدن نشریات در پایگاه‌های معتبر بین‌المللی مستلزم ایجاد شرایط مورد نظر این پایگاه‌ها در نشریات علمی است. از طرف دیگر از آنجا که فرآیند نمایه‌شدن در پایگاه‌های معتبر بین‌المللی معمولاً زمان‌بر بوده و دست‌کم بین شش ماه تا یک سال از زمان اقدام تا دریافت پاسخ اولیه، زمان نیاز است، ضروری است که نشریات با بالاترین سطح آمادگی که همانا ایجاد حداکثر شاخص‌های مورد نظر این پایگاه‌ها در نشریه است، برای تقاضا جهت نمایه‌شدن در پایگاه‌های معتبر بین‌المللی اقدام کنند.

مسئله اساسی پژوهش پیش‌رو این است که بر اساس مصوبات کمیسیون نشریات علمی، یکی از شاخص‌های ارزیابی نشریات در این کمیسیون، نمایه‌شدن نشریات علمی در پایگاه‌های اطلاعاتی و استنادی معتبر ملی و بین‌المللی مورد تأیید این کمیسیون است. در این صورت، مقالاتی که در این نشریات منتشر می‌شوند در بحث ترفیع رتبه‌های علمی و دیگر موارد مشابه امتیاز ویژه‌ای برای پژوهشگران و اساتید دانشگاه‌ها خواهند داشت.

این در حالی است که متأسفانه به دلیل پایین بودن سطح آگاهی مدیران و کارشناسان نشریات در زمینه شاخص‌های ارزیابی نشریات در نمایه‌های معتبر بین‌المللی، شمار اندکی از نشریات علمی کشور (به‌ویژه در حوزه علوم انسانی) موفق به پذیرش و تداوم حضور در این نمایه‌ها می‌شوند و گاه بدون آگاهی از شاخص‌های مورد توجه نمایه‌های بین‌المللی اقدام به ثبت تقاضای نمایه‌شدن در این پایگاه‌ها کرده و به دلیل نداشتن حداقل شاخص‌ها، تقاضای آن‌ها از سوی این پایگاه‌ها رد شده و حتی گاه بین شش ماه تا دو سال حق تقاضای مجدد جهت پذیرش در نمایه‌های معتبر بین‌المللی نخواهند داشت. در این صورت، نشریه ملزم است پس از ایجاد شرایط لازم و سپری شدن بازه زمانی مذکور، اقدام به تقاضای نمایه‌شدن مجدد کند.

در این راستا، هدف پژوهش حاضر بررسی میزان پابندی و رعایت شاخص‌های مشترک مورد

نظر پایگاه‌های معتبر بین‌المللی در نشریات حوزه موضوعی فلسفه که زیر نظر کمیسیون نشریات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری اطلاعات، منتشر می‌شوند، است. بررسی‌های انجام شده نشان می‌دهد، تحقیقاتی که کاملاً مرتبط با موضوع این پژوهش باشند، محدود بوده و محققان حوزه ارزیابی نشریات علمی کمتر به این بخش پرداخته‌اند. در ادامه، به یافته‌های برخی از پژوهش‌های مرتبط با این پژوهش، اشاره می‌شود.

نوروزی و عبدخدا (۱۳۹۰)، در بررسی مشکلات نشریات ایرانی و دلایل عدم نمایه‌سازی و چکیده‌نویسی آن‌ها توسط پایگاه‌های اطلاعاتی خارجی، بر داشتن وب‌گاه مستقل برای هر مجله و اطلاع‌رسانی شماره‌های اخیر مجله در وب‌گاه‌ها و گروه‌های بحث و در نتیجه، افزایش شمار خوانندگان، تأکید کردند. همچنین محققان این پژوهش انتشار نشریه بدون رعایت استانداردهای انتشار نشریات علمی را عامل اصلی عدم نمایه‌سازی نشریات در پایگاه‌های استنادی و اطلاعاتی معتبر بین‌المللی معرفی کردند.

ورع، زراعت‌کار و پرتو (۱۳۹۰)، وب‌گاه نشریات ایرانی انگلیسی‌زبان دارای رتبه علمی-پژوهشی را ارزیابی کردند. یافته‌ها در شش مقوله ارتباطات، راهنمای نویسندگان، داوری، محتوای قابل دسترس، مشخصات نشر و مسوولیت حاکی از آن بود که نیمی از معیارها در بیشتر نشریات مورد بررسی رعایت شده‌اند و با این وجود، برخی معیارها که در جلب انتخاب مخاطب نسبت به اعتبار نشریه تأثیر ویژه‌ای دارند، مانند رویه داوری، به‌طور گسترده‌ای نادیده گرفته شده‌اند.

باقریان و خالقی (۱۳۹۵)، با بررسی میزان حضور شاخص‌های نمایه‌سازی مورد نظر پایگاه‌های اطلاعاتی و استنادی بین‌المللی در وب‌گاه نشریات انگلیسی حوزه علوم پزشکی ایران دریافتند، در مقوله مشخصات نشر، شاخص‌های مربوط به شناسه دیجیتال، سال تأسیس نشریه، سیاست‌های مربوط به دسترسی آزاد به اطلاعات، مجوز حق انتشار و ناشر، در کمتر از پنجاه درصد جامعه آماری وجود دارند. شاخص «سرقت علمی» در کمتر از نیمی از وب‌گاه‌های نشریات و بخش «هیأت تحریریه» در کمتر از یک سوم وب‌گاه جامعه آماری بخش مشخصی را به خود اختصاص داده‌اند.

صدقی و غفاری هشتجین (۱۳۹۵)، با ارزیابی مطابقت مجلات انگلیسی‌زبان علوم پزشکی ایرانی با معیارهای عینی پذیرش مجلات در پایگاه اطلاعاتی اسکوپوس دریافتند که ۳۲/۷ درصد نشریات فاقد ویراستار خارجی و ۵۹/۶ درصد فاقد نویسنده خارجی بوده و ۷۰ درصد نشریات به صورت منظم منتشر شده‌اند و در مجموع، نشریات در بیشتر معیارها وضعیت مطلوبی دارند.

صلح‌جو و نوروزی (۱۳۹۵)، در بررسی موانع نمایه‌سازی مجله‌های انگلیسی‌زبان دانشگاه تهران در «وب آو ساینس» و «اسکوپوس» در یافتند که رؤیت‌پذیری مجله‌ها و تعداد کل استنادهای هر مجله بسیار پایین است. تاکنون تنها ۱۵ درصد از مجله‌ها در پایگاه‌های استنادی معتبر بین‌المللی نمایه شده‌اند و تنها دو مجله، تمام معیارهای حداقل پذیرش در این پایگاه‌ها را رعایت کرده‌اند. از دلایل نمایه‌نشدن مجله‌ها در پایگاه‌ها - افزون بر تعداد کم استنادها - تأخیر در انتشار، نداشتن فرآیند داوری مشخص و نداشتن بیانه اخلاقی نشر است. از نقاط قوت مجله‌ها می‌توان به مواردی چون داشتن پیشینه انتشاراتی مناسب، امکان استفاده برخط از محتوا و قابلیت خواندن برای مخاطبان بین‌المللی اشاره کرد.

میرزایی (۱۳۹۵)، در پژوهشی با هدف شناسایی و اولویت‌بندی معیارهای ارزیابی نشریات از دیدگاه سردبیران و دست‌اندرکاران نشریات علمی فارسی حوزه علوم انسانی دریافت که معیارهای توالی و تداوم انتشار، درج بحث و نتایج و درج چکیده مقاله به زبان فارسی با میانگین ضریب وزنی پنج - از نظر متخصصین حوزه نشریات علمی فارسی - دارای بیشترین وزن است. معیارهای درج بحث و نتایج، درج چکیده مقاله به زبان فارسی با امتیاز ۲۵، معیارهای تناسب تخصص سردبیر با موضوع نشریه، داوری تخصصی، انتشار به موقع نشریه، درج فهرست کامل منابع در مقاله‌های نشریه و درج مواد و روش‌های مقاله با امتیاز ۲۴ در بالاترین رتبه از لحاظ اهمیت قرار گرفتند.

واگان و تلوال (۲۰۰۳)، با رویکردی تجربی، عواملی که ایجاد پیوند به وب‌گاه نشریات را تحت تأثیر قرار می‌دهد، مانند سن سایت و محتوای سایت را بررسی کردند. نتایج نشان داد که هم سن سایت و هم محتوای سایت در دو رشته مورد مطالعه، یعنی علوم کتابداری و حقوق، میزان پیوند به وب‌گاه مجلات را افزایش داده است. نویسندگان توجه ناشران را به این نکته جلب کرده‌اند که محتوای غنی‌تر وب‌گاه مجلات، تعداد پیوندها و در نتیجه ترافیک سایت را افزایش می‌دهد.

مینگ تانگ (۲۰۱۱)، با توجه به این نکته که ساختار وب‌گاه نشریات باعث تعامل بیشتر با مجله می‌شود، سعی در ایجاد مدلی داشته است که نه تنها روند توسعه اجتماعی مجله را در بر می‌گیرد، بلکه نقش مهمی را در معرفی آن به مخاطبان نیز ایفا می‌کند. در این روش، پژوهش در درباره ساختار وب‌گاه نشریات دانشگاهی و تحلیل درباره سیستم نمایه ارزیابی بسیار مهم است. ساختار وب‌گاه مجله نیاز به تمرکز بر عملکرد و خدمات دارد. ایجاد نمایه‌های ارزیابی باید با اصول علمی، جامع، جزئیات محتویات نمایه، تأکید بر اجرای عملی و تقویت و تکمیل ساختار وب‌گاه نشریات در عمل همراه باشد.

روش پژوهش

پژوهش حاضر توصیفی و از نوع کاربردی بوده و جامعه آماری آن مشتمل بر ۴۱ عنوان نشریه فارسی حوزه موضوعی «فلسفه» است که از سامانه رتبه‌بندی نشریات علمی کشور استخراج شد.^۱ برای تهیه سیاهه واری، پرسشنامه پایگاه‌های استنادی و اطلاعاتی معتبر بین‌المللی مانند ISI, Scopus, DOAJ, IndexCopernicus و ... بررسی و معیارهای مشترکی که نشریات جهت اقدام برای نمایه شدن در این پایگاه‌ها باید داشته باشند، استخراج شده و پس از دریافت دیدگاه‌ها و نظرات برخی کارشناسان و صاحب نظران حوزه نمایه‌سازی نشریات، چک‌لیست نهایی آماده گردید. در گام بعد، بر اساس چک‌لیست تهیه شده و با مراجعه مستقیم به وب‌گاه هر یک از نشریات جامعه آماری، وجود یا عدم وجود معیارهای مورد نظر در وب‌گاه نشریات بررسی شد. (گردآوری داده‌ها در بهمن ماه ۱۳۹۶ انجام شد).

یافته‌های پژوهش

صاحب امتیاز نشریات

بر اساس داده‌های مندرج در جدول شماره ۱، در مجموع ۲۸ موسسه و دانشگاه به عنوان «صاحب امتیاز» در زمینه انتشار نشریات حوزه موضوعی فلسفه فعالیت می‌کنند. پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی با انتشار ۵ عنوان نشریه، بیشترین تعداد نشریات در حوزه فلسفه را به خود اختصاص داده است.

جدول شماره ۱. صاحب امتیاز نشریات

فراوانی	صاحب امتیاز نشریه
فراوانی	صاحب امتیاز نشریه
۵	پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
۳	دانشگاه تهران
۳	موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)

1. <https://journals.msrt.ir>

فراوانی	صاحب امتیاز نشریه
۲	دانشگاه اصفهان
۲	دانشگاه امام صادق (ع)
۲	دانشگاه آزاد اسلامی
۲	دانشگاه شهید بهشتی تهران
۲	نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها
۱	پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی
۱	انجمن ایرانی اخلاق در علوم و فناوری
۱	انجمن حکمت و فلسفه ایران
۱	انجمن علمی تاریخ فلسفه
۱	انجمن فلسفه دین ایران
۱	انجمن معارف اسلامی
۱	بنیاد حکمت اسلامی صدرا
۱	پژوهشگاه فرهنگ و معارف اسلامی
۱	جامعه المصطفی العالمیه
۱	دانشگاه پیام نور
۱	دانشگاه تبریز
۱	دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی
۱	دانشگاه زنجان
۱	دانشگاه شیراز
۱	دانشگاه علامه طباطبایی
۱	دانشگاه علوم اسلامی رضوی
۱	دانشگاه فردوسی مشهد
۱	دانشگاه قم
۱	دانشگاه مفید
۱	مجمع آموزش عالی شهید محلاتی
۴۱	کل

شماره استاندارد بین‌المللی نشریات (ISSN):^۱

بر اساس یافته‌های پژوهش حاضر، ۴۰ عنوان (۹۸ درصد) از نشریات مورد بررسی دارای شماره استاندارد بین‌المللی نشریات بوده‌اند، اما این شماره در وب‌گاه مجله پژوهشنامه کلام یافت نشد. «شاپا» شماره منحصر به فردی است که بر اساس استاندارد بین‌المللی ISO 3297 تهیه شده و برای متمایز کردن نشریات ادواری در سراسر جهان - صرف نظر از محل نشر، زبان یا رسانه (محمل یا فرمت) آن‌ها - به کار می‌رود. دریافت این کد برای نشریات بسیار حائز اهمیت بوده و برای اقدام جهت نمایه شدن در پایگاه‌های معتبر بین‌المللی وجود این شماره ضروری است.

نظم انتشار

آمار مندرج در جدول شماره ۲ حاکی از آن است که بیش از ۶۰ درصد نشریات مورد مطالعه در بازه زمانی دو فصلنامه منتشر شده و فصلنامه‌ها و ماهنامه‌ها به ترتیب در رتبه‌های بعدی قرار دارند، اما نکته قابل توجه این که نظم انتشار مجلات به ندرت در صفحه مشخصات مجله درج شده است و در این پژوهش بازه زمانی انتشار مجله عمدتاً بر اساس آرشیو شماره‌های گذشته نشریات مشخص شد. بنابر این، ضروری است نظم انتشار نشریات در بخش شناسنامه نشریه دقیق ذکر شود و در مواردی چنانچه نظم انتشار تغییر یافته (برای مثال، مجله در گذشته فصلنامه بوده و در حال حاضر به صورت دو فصلنامه منتشر می‌شود) حتماً به این نکته اشاره شود.

جدول شماره ۲. نظم انتشار نشریات

درصد	فراوانی	نظم انتشار
۲/۵	۱	ماهنامه
۳۶/۶	۱۵	فصلنامه
۶۰/۹	۲۵	دوفصلنامه
۱۰۰	۴۱	کل

1. International Standard Serial Number (ISSN)

2. <http://www.nlai.ir/shapa>

سامانه انتشار نشریات

براساس داده‌های مندرج در جدول شماره ۳، سامانه «سینا وب» پرکاربردترین سامانه در میان نشریات حوزه فلسفه بوده و سامانه‌های OJS و Samina به‌طور مشترک، در رتبه دوم قرار دارند. ۷ درصد نشریات نیز از سامانه‌های «یکتاب» و IKI استفاده می‌کنند و تنها سامانه یک مجله از نوع linkcotech است. یکی از ویژگی‌های مهم سامانه‌های نشریات، پشتیبانی سامانه‌ها از چند زبان است. با توجه به بین‌المللی بودن زبان انگلیسی، انتظار می‌رود نشریات علمی جهت افزایش گستره مخاطبان، از سامانه‌هایی بهره‌گیرند که زبان انگلیسی را نیز پشتیبانی کند. در این راستا، نتایج این پژوهش نشان می‌دهد، ۳۶ مورد از نشریات مورد مطالعه از سامانه‌هایی استفاده می‌کنند که افزون بر بخش فارسی، دارای بخش انگلیسی نیز هستند؛ هرچند اطلاعات ارائه شده در نسخه انگلیسی نشریات بسیار ضعیف بوده و عمدتاً بخش‌های این نسخه فاقد اطلاعاتی به زبان انگلیسی اند و تنها عنوان، چکیده و کلیدواژه مقالات به زبان انگلیسی در این نسخه سامانه‌های نشریات قرار داده شده و دیگر اطلاعات ارائه شده در نسخه فارسی سامانه نشریات در نسخه انگلیسی درج نشده است که این امر نقطه ضعف بسیار بزرگی در معرفی مجله برای مخاطبان در سراسر دنیا به‌شمار آمده، در نتیجه، احتمال استفاده و استناد به مقالات این دست نشریات و نیز ارسال مقالات از نویسندگان خارجی به این نشریات بسیار پایین خواهد بود.

جدول شماره ۳. سامانه نشریات

سامانه نشریات	فراوانی	درصد
SinaWeb	۲۶	۶۳/۵
OJS	۴	۹/۷
Samina	۴	۹/۷
YektaWeb	۳	۷/۳
IKI	۳	۷/۳
linkcotech	۱	۲/۵
کل	۴۱	۱۰۰

سنّ نشریات

در این پژوهش نخستین سال انتشار مجله عمدتاً از بخش آرشیو مجله مشخص شد و این در حالی است که به دلیل ناقص بودن آرشیو سال اول حدود ۲۴ درصد نشریات، سال آغاز به کار این نشریات قابل تشخیص نبود. بخش عمده‌ای از نشریات مورد مطالعه (۴۳ درصد) در بین سال‌های ۱۳۸۰-۱۳۹۰ آغاز به کار کرده و قدیمی‌ترین مجله حوزه فلسفه جستارهایی در فلسفه و کلام است که از سال ۱۳۴۷ منتشر می‌شود. فصلنامه پژوهشنامه کلام که از سال ۱۳۹۳ کار خود را شروع کرده نیز جوان‌ترین نشریه در حوزه فلسفه به شمار می‌آید (جدول شماره ۴).

نکته: کامل بودن آرشیو الکترونیکی نشریات اهمیت زیادی دارد، در این پژوهش مشخص گردید آرشیو تقریباً نیمی از عناوین نشریات مورد مطالعه در سال‌های مختلف ناقص بوده و امکان دسترسی به متن الکترونیکی برخی از شماره‌ها برای مخاطبان وجود ندارد.

جدول شماره ۴. سال آغاز انتشار مجله

سال آغاز انتشار	فراوانی	درصد
قبل از ۱۳۷۰	۱	۲/۴
۱۳۷۰-۱۳۸۰	۵	۱۲/۱
۱۳۸۰-۱۳۹۰	۱۸	۴۳/۹
۱۳۹۰-۱۳۹۵	۷	۱۷/۱
نامشخص	۱۰	۲۴/۵
کل	۴۱	۱۰۰

نمایه‌سازی نشریات

نمایه‌شدن مجله در پایگاه‌های معتبر ملی و بین‌المللی تأثیر بسیاری در افزایش اعتبار مجله و احتمال دریافت مقالات با کیفیت از نویسندگان معتبر آن حوزه موضوعی دارد. بنابر این، بسیار مهم است که در سایت مجله بخش ویژه‌ای برای انعکاس پایگاه‌هایی که مجله در آن‌ها نمایه شده است

اختصاص یابد. داده‌های مندرج در جدول شماره ۵ حاکی از آن است که در وب‌گاه بیش از ۹۰ درصد نشریات مورد مطالعه، برای گزارش روند نمایه‌سازی مجله در پایگاه‌های بین‌المللی، بخش ویژه‌ای وجود دارد و تنها ۳ مورد از وب‌گاه نشریات، بخش خاصی را برای انعکاس وضعیت نمایه‌سازی خود در نظر نگرفته‌اند، اما نکته قابل تأمل این که گزارش‌های ثبت شده در بخش نمایه‌سازی وب‌گاه نشریات بسیار ناقص بوده و گاه این بخش فاقد اطلاعات مستند و معتبری است. اطلاعات مندرج در بخش نمایه‌سازی وب‌گاه نشریات باید به گونه‌ای باشد که دقیق‌ترین و مستندترین اطلاعات را درباره وضعیت نمایه‌شدن مجله در هر یک از پایگاه‌های ملی و بین‌المللی ارائه دهد. این نکته در مورد پایگاه‌هایی که دسترسی به آن‌ها نیازمند در اختیار داشتن نام کاربری و گذرواژه است (مانند اسکوپوس، آی اس آی، اولریخ و ...) اهمیت بیشتری می‌یابد، در این موارد ضروری است تصویر یا اطلاعات مستندی که نشان‌دهنده وضعیت نمایه شدن مجله در آن پایگاه خاص است ارائه شود و تنها به قرار دادن لینک صفحه اصلی پایگاه‌ها بسنده نشود. همچنین بخش «بانک‌ها و نمایه‌های» نشریه پژوهش‌های فلسفی-کلامی دانشگاه قم، کامل‌ترین اطلاعات را درباره نمایه‌سازی این مجله در پایگاه‌های معتبر بین‌المللی در مقایسه با دیگر نشریات مورد مطالعه در این پژوهش ارائه می‌دهد.^۱

جدول شماره ۵. نمایه‌سازی نشریات

بخش نمایه‌ها	فراوانی	درصد
بلی	۳۸	۹۲/۷
خیر	۳	۷/۳
کل	۴۱	۱۰۰

شناسه دیجیتال (DOI: Digital Object Identifier)، مالکیت مادی و معنوی مقاله را مشخص

1. <http://pfk.qom.ac.ir/journal/indexing>

می‌کند^۱. این کد در حقیقت، اثر انگشت مقاله بوده و می‌تواند به عنوان یک لینک ثابت و فناپذیر، تمامی ارجاعات و بازدیدهای مربوط به یک مقاله را به کنترل خود درآورد و از هدر رفتن ارجاعات جلوگیری کند. شناسه دیجیتال با قابلیت تعریف تحت وب خود می‌تواند همه خطاهای انسانی در نگارش منابع را حذف کرده^۲ و به محاسبه واقعی ضریب تأثیر مجلات کمک خواهد کرد (صلح‌جو و نوروزی، ۱۳۹۵، ص ۱۹۷).

به‌رغم مزایای زیاد بهره‌گیری از شناسه دیجیتال برای مقالات، بر اساس داده‌های جدول شماره ۶، در حال حاضر، بیش از ۷۰ درصد نشریات مورد مطالعه از این کد استفاده نمی‌کنند؛ این آمار ضرورت توجه و برنامه‌ریزی مدیران نشریات در استفاده از این شناسه بین‌المللی را نشان می‌دهد.

جدول شماره ۶. شناسه دیجیتال (DOI)

DOI	فراوانی	درصد
بلی	۱۱	۲۶/۸
خیر	۳۰	۷۳/۲
کل	۴۱	۱۰۰

دامنه و هدف انتشار نشریات

مشخص بودن دامنه موضوعی و هدف مجله نقش بسیار مهمی در جذب مقالات مرتبط با حوزه کاری مجله خواهد داشت و از دریافت مقالات غیرمرتبط جلوگیری می‌کند. زمانی که نویسنده‌ای برای نخستین بار به وب‌گاه یک مجله مراجعه می‌کند، مهم‌ترین بخشی که حوزه کاری مجله را مشخص می‌کند بخش «دامنه و هدف» مجله است که ضروری است با عبارات و واژه‌های مشخص، دامنه و چهارچوب فعالیت نشریه تشریح شود. در این راستا، همان‌طور که

1. <https://www.doi.org/>

2. <http://scinews.ir/?p=453>

داده‌های جدول شماره ۷ نیز نشان می‌دهد، بیش از ۸۷ درصد وبگاه نشریات مورد مطالعه، دارای بخشی برای معرفی «دامنه و هدف» مجله بوده و ۱۲ درصد نیز بخش ویژه‌ای برای این موضوع اختصاص نداده‌اند، اما نکته حائز اهمیت این است که اطلاعات ارائه شده در بخش «دامنه و هدف» نشریات بسیار ضعیف و ناقص بوده و با عبارات و واژه‌های عام، بسیار کلی به تشریح هدف و گستره کار مجله پرداخته‌اند، به گونه‌ای که مخاطبان مجله با مطالعه این بخش اطلاعات و آگاهی کافی از گستره و چشم‌انداز مجله کسب نخواهند کرد.

جدول شماره ۷. دامنه و هدف انتشار مجله

درصد	فراوانی	دامنه و هدف مجله
۸۷/۸	۳۶	بله
۱۲/۲	۵	خیر
۱۰۰	۴۱	کل

سیاست‌ها و قوانین اخلاقی و حقوقی نشریات

پایندی به اصول اخلاقی نشر مقالات علمی، یکی از معیارهایی است که همواره از سوی پایگاه‌های نمایه‌کننده مجلات رصد و با تخلقات احتمالی به شدت برخورد می‌شود. بنابراین، انتظار می‌رود در سامانه نشریات، بخش مشخصی برای تشریح مجموعه قوانین اخلاقی و حقوقی که لازم است نویسندگان مقالات از یک سو و مسئولان مجله از طرف دیگر به آن پایبند باشند، وجود داشته و روند اجرای این قوانین و نیز تبعات و نتایج عدم پایبندی به این اصول و قوانین، به روشنی مشخص و اطلاع‌رسانی شود. ضروری است نشریات همواره این بخش از سایت مجله را متناسب با آخرین قوانین اخلاقی و حقوقی بین‌المللی نشریات به روزرسانی کنند.

در این راستا، داده‌های مندرج در جدول شماره ۸ حاکی از آن است، بیش از ۹۵ درصد نشریات حوزه موضوعی فلسفه، در سامانه‌هایشان، بخش مشخصی را برای اطلاع‌رسانی قوانین اخلاقی و حقوقی نشر مقالات علمی اختصاص داده‌اند، اما این که محتوای این بخش به چه کیفیتی

بوده و تا چه حد قوانین و اصول نشر مقالات علمی را اطلاع‌رسانی و منعکس ساخته است - در ادامه - بررسی خواهد شد.

مهم‌ترین اطلاعاتی که در این بخش معمولاً بدان اشاره می‌شود، عبارت‌اند از:

Retraction به مفهوم مشخص کردن موقعیت‌هایی است که مقاله مسترد خواهد شد. در صورت رخداد این مورد، مقاله از مجله حذف نخواهد شد، اما در شماره بعدی مجله اطلاعیه‌ای درباره اشکال و نقص مقاله جهت اطلاع‌رسانی به مخاطبان منتشر می‌شود. همچنین به ابتدای عنوان مقاله عبارت «Retracted Article» اضافه و در همه صفحات فایل منتشرشده مقاله عبارت «Retraction» به شکل «watermark» درج می‌شود.^۱

مقالات ممکن است توسط نویسندگان و یا سردبیران مجله مسترد شوند. در این موارد، استرداد به‌طور مشترک و یا از سوی صاحب مجله صادر می‌شود (برای مثال، انجمن علمی و یا ناشر). به هرحال، از آن‌جا که مسئولیت محتوای مجله به‌عهده سردبیر آن است، او باید تصمیم نهایی را برای موارد استرداد بگیرد. سردبیران مجله باید استرداد یک مطلب (و یا در نظر گرفتن آن) را انجام دهند، حتی اگر همه یا تعدادی از نویسندگان، استرداد مقاله را رد کنند.

بر اساس دستورالعمل کمیته بین‌المللی اخلاق پژوهش (COPE)، سردبیران نشریات موظف‌اند در موارد ذیل اقدام به استرداد مقالات کنند:^۲

- شواهد روشنی مبنی بر غیر قابل اطمینان بودن نتایج پژوهش - چه به شکل یک سوء رفتار (برای نمونه داده‌سازی) و یا عدم امانت‌داری (مانند محاسبات اشتباه و یا خطا در آزمایش‌ها) - در تحقیق انجام شده وجود داشته باشد.

- نتایج پژوهش قبلاً و در جای دیگری و بدون ارجاع درست، کسب اجازه و یا تأییدیه منتشر شده باشد. - سرقت علمی رخ داده باشد.

- اثر به عنوان پژوهشی غیر اخلاقی به حساب آید.

نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که بیش از ۸۰ درصد نشریات مورد مطالعه، سیاست و روش خود را درباره نحوه و شرایط Retraction مشخص نکرده‌اند و ۲۰ درصد نشریاتی هم که به این مورد پرداخته‌اند، توضیحات کافی و روشن ارائه نکرده و تنها به درج عبارات و واژه‌های کلی و عام بسنده کرده‌اند.

1. <http://hepatmon.com/en/knowledgebase/display/withdraw-vs-retraction.html>

2. <https://publicationethics.org/files/retraction%20guidelines0.pdf>

Plagiarism: بسیار حائز اهمیت است نشریات سیاست و رویکرد خود را در زمینه سرقت علمی، مصادیق و موارد آن مشخص کرده و نیز نحوه برخورد با این موارد را نیز به روشنی تشریح کنند تا در صورت وقوع این مورد، به شکلی نظام‌مند و در چهارچوب قوانین و به‌دور از سلیقه با آن برخورد شود. در این راستا و با توجه به داده‌های مندرج در جدول شماره ۸، بیش از ۶۰ درصد نشریات مورد مطالعه، در وب‌گاه خود، هیچ اشاره‌ای به بحث سرقت علمی نداشته و به عبارت دیگر، رویکرد و روش آن‌ها در صورت بروز تقلب علمی در این نشریات مشخص نیست. ۳۹ درصد نشریات هم در سطحی محدود و ناقص به این مورد پرداخته و ابعاد مختلف این رفتار را به روشنی مشخص نکرده‌اند. توجه مدیران نشریات به این موضوع از آنجا اهمیت پیدا می‌کند که این مسئله، در حال حاضر، به‌دقت از سوی پایگاه‌های معتبر ملی و بین‌المللی رصد و به شدت با نشریات متخلف برخورد می‌شود تا جایی که حتی به اخراج نشریات از پایگاه‌های معتبر بین‌المللی - که زمان و هزینه زیادی جهت نمایه شدن در آن‌ها باید صرف شود - می‌انجامد و خدشه‌دار شدن اعتبار نشریات را نیز به‌دنبال خواهد داشت.

سؤالی که در این‌جا مطرح است این است که بخش عمده نشریات مورد مطالعه در این پژوهش که سیاست و رویکرد خود را در برخورد با سرقت علمی مشخص نکرده‌اند، در صورت مواجهه با این مشکل، بر اساس کدام قوانین و مقررات عمل می‌کنند؟ و آیا این از حقوق نویسندگان نیست که مجله سیاست و رویکرد خود را در ابعاد مختلف نشر مقالات علمی به‌صورتی شفاف و مشخص اطلاع‌رسانی کند؟ و آیا وجود چنین خلاءهای قانونی در نشریات که با اعتبار آن‌ها ارتباط مستقیم دارد، زمینه‌ساز و تسهیل‌کننده بروز تخلفات علمی نیست؟

Withdrawal: این مورد زمانی رخ می‌دهد که نقص یا تخلفات رخ داده در مقاله در سطحی است که به تقاضای نویسنده یا تشخیص مجله، مقاله به‌طور کامل از مجله حذف می‌شود. به‌رغم اهمیت این مورد، نتایج پژوهش حاضر نشان می‌دهد هیچ‌یک از نشریات مورد مطالعه سیاست و رویکرد خود را درباره موارد مرتبط با این نکته اعلام نکرده‌اند.

Republish: این مورد به پذیرش یا عدم پذیرش مقالاتی که قبلاً در هر قالب یا به هر زبانی در جای دیگری ارائه یا منتشر شده‌اند، می‌پردازد. اطلاع‌رسانی روشن و دقیق این نکته در سایت مجله کمک بسیار زیادی به کاهش دریافت مقالاتی که در چهارچوب سیاست‌ها و رویکرد مجله نیستند، خواهد کرد و در نتیجه در کاهش هزینه‌ها و امور اجرایی نشریه نقش بسیار زیادی خواهد داشت. با بررسی سامانه نشریات فلسفه مشخص شد که بیش از ۹۰ درصد نشریات این حوزه

سیاست و رویکرد خود را درباره پذیرش مقالاتی که قبلاً در جایی دیگر ارائه شده‌اند، اعلام کرده‌اند؛ هرچند در اکثر نشریات مصادیق و ابعاد مختلف آن به روشنی مشخص نیست.

Cope^۱: کمیته اخلاق در پژوهش با هدف آموزش و پشتیبانی از سردبیران، نویسندگان و ناشران تأسیس شده و از مراکز مهم و معتبر دنیا در زمینه ترویج اخلاق در حوزه پژوهش است. این کمیته با انتشار دستورالعمل‌ها و راهنماهای مرتبط در حوزه انتشار نشریات علمی به نویسندگان و مدیران نشریات کمک می‌کند تا در موقعیت‌های مختلف بتوانند قوانین اخلاقی را در انتشارات علمی به اجرا گذارند. نشریات علمی می‌توانند با عضویت در این کمیته و پذیرش اجرای قوانین و مقررات بین‌المللی مصوب آن، بر کیفیت و اعتبار انتشارات خود در سطح بین‌المللی بیفزایند.

بر اساس نتایج حاصل از این پژوهش، استقبال نشریات حوزه فلسفه در پیوستن به «کمیته بین‌المللی اخلاق در پژوهش» بسیار پایین بوده و از میان ۴۱ نشریه مورد بررسی تنها مجله فلسفه و کلام دانشگاه فردوسی مشهد عضو این کمیته بوده و این نکته را در وب‌گاه مجله نیز اطلاع‌رسانی کرده است.

Creative Commons^۲: یکی از بدیهی‌ترین اصول «دسترسی آزاد» اطلاق مجوز نشر تحت عنوان Creative Commons است. این مجوز نوع دیگری از حقوق مالکیت فکری به حساب می‌آید، با این تفاوت که روال سنتی حقوق نشر در آن حذف شده است، به این شکل که اجازه استفاده از یک محصول با ثبت اثر در موسسه Creative Commons به همگان داده می‌شود و نیازی نیست برای کپی از آن، اشخاص از صاحب اثر اجازه بگیرند. این مجوز، حقوقی بسیار محکم‌تر و انعطاف‌پذیرتر نسبت به حق مؤلف ارائه می‌کند.^۳ ضروری است نشریاتی که این مجوز را دریافت کرده‌اند در وب‌گاه و صفحه نخست مقالات آن را اطلاع‌رسانی کنند. در پژوهش حاضر این مجوز تنها در صفحه وب‌گاه پنج نشریه مشاهده شد و به عبارت دیگر، بیش از ۸۷ درصد نشریات فلسفه در ایران، مجوز Creative Commons را که مجوزی بین‌المللی است، دریافت نکرده‌اند.

Peer Review: فرایند انتشار یک مقاله علمی در گام‌های متعدد پیوسته صورت می‌گیرد که هر گام در جایگاه خود از اهمیت بسیاری برخوردار است. یکی از گام‌های مهم در این فرآیند، روند داوری مقالات بوده که ضروری است مجله روند داوری مقالات را شفاف و دقیق در وب‌گاه‌اش و

1. Committee on Publication Ethics

2. <https://creativecommons.org/>

3. <http://scinews.ir/?p=228>

برای آگاهی مخاطبان درج کند. براساس داده‌های مندرج در جدول شماره ۸، بیش از نیمی از نشریات فلسفه رویکرد و روند داوری مقالات را در وب‌گاه مجله خود درج و منعکس کرده‌اند و ۵۰ درصد نشریات نیز هیچ نکته‌ای درباره روند داوری مقالات ارائه نکرده‌اند. نشریاتی هم که اطلاعاتی درباره روند و قوانین داوری مجله ارائه کرده‌اند، به اندازه کافی شفاف و کامل نبوده و حداکثر در قالب چند عبارت کلی سیاست داوری مجله خود را مطرح کرده‌اند.

در مجموع، از میان ۴۱ نشریه مورد بررسی در موضوع فلسفه، فصلنامه پژوهش‌های فلسفی-کلامی دانشگاه قم در بخش اصول اخلاقی انتشار مقاله، اطلاعات تقریباً دقیق و کاملی درباره سیاست‌ها و رویکردهای حقوقی و اخلاقی انتشار مقالات در سامانه مجله خود ارائه کرده است.

جدول شماره ۸. قوانین و مقررات اخلاقی و حقوقی نشریات

خیر		بله		قوانین و مقررات
درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	
۴/۹	۲	۹۵/۱	۳۹	Publication Ethics
۸۰/۷	۳۳	۱۹/۳	۸	Retraction
۶۰/۹	۲۵	۳۹/۱	۱۶	Plagiarism
۱۰۰	۴۱	۰	۰	Withdrawal
۹۰/۲	۳۷	۹/۸	۴	Republish
۹۷/۵	۴۰	۲/۵	۱	Cope
۸۷/۸	۳۶	۱۲/۲	۵	Creative Commons (Cc)
۵۳/۷	۲۲	۴۶/۳	۱۹	Peer Review

هزینه انتشار مقاله و دسترسی به مقالات

یکی دیگر از مواردی که نشریات هنگام اقدام برای نمایه شدن در پایگاه‌های معتبر بین‌المللی مورد پرسش قرار می‌گیرند، سیاست و رویکرد مجله درباره هزینه انتشار مقاله و نحوه دسترسی به متن کامل مقاله است. ضروری است این نکات به نحوی دقیق و شفاف در وبگاه نشریات درج و

اطلاع‌رسانی شود. همان‌گونه که داده‌های جدول شماره ۹ نشان می‌دهد، نشریات حوزه موضوعی فلسفه در این دو زمینه عملکرد ضعیفی داشته و بیش از ۶۰ درصد نشریات سیاست و قوانین مجله را درباره هزینه انتشار مقاله و نحوه دسترسی مخاطبان به متن کامل مقاله مشخص نکرده‌اند و تنها حدود ۱۵ درصد به رایگان یا هزینه بر بودن دسترسی به متن کامل مقاله و نیز انتشار مقاله اشاره داشته‌اند.

جدول شماره ۹. هزینه انتشار و دسترسی آزاد به مقالات

نام‌مشخص		مشخص		عنوان
درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	
۶۵/۸	۲۷	۳۴/۲	۱۴	هزینه انتشار مقاله
۶۳/۴	۲۶	۳۶/۶	۱۵	دسترسی آزاد به مقالات

توزیع جغرافیایی اعضای هیئت تحریریه و نویسندگان نشریات

توزیع جغرافیایی اعضای هیئت تحریریه نشریات یا به بیان دیگر، حضور افرادی از کشورهای مختلف دنیا در تیم هیئت تحریریه یک مجله از شاخص‌های مهم و اثرگذار در پذیرش یک مجله در پایگاه‌های معتبر بین‌المللی است. با وجود اهمیت این موضوع، همان‌طور که جدول شماره ۱۰ نشان می‌دهد، تنها ۲ نشریه حوزه فلسفه افرادی خارج از ایران در تیم هیئت تحریریه خود دارند (مجله جاویدان خرد با ۴ عضو و نیز مجله اندیشه دینی با ۳ عضو هیئت تحریریه خارجی).

از دیگر نکات مهم در بخش هیئت تحریریه وب‌گاه مجلات، معرفی دقیق و کامل افراد حاضر در تیم مدیریت علمی مجله است. به بیان دیگر، ضروری است مشخصات کامل فردی شامل نام و نام خانوادگی، آدرس ایمیل، وابستگی سازمانی هر یک از اعضای هیئت تحریریه دقیق درج شود. این اطلاعات در سایت نشریات مورد بررسی در این پژوهش بسیار ضعیف بوده و بخش عمده جامعه آماری کمترین اطلاعات و در حد ناقص را برای معرفی اعضای هیئت تحریریه خود ارائه کرده‌اند.

امروزه همکاری‌های بین‌المللی در فعالیتهای علمی از شاخص‌های مهم ارزیابی نشریات بوده

و بخش ویژه‌ای در محاسبات پایگاه‌های استنادی معتبر بین‌المللی به این امر اختصاص دارد. در این پژوهش، مقالات منتشر شده در سال‌های ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶ نشریات فلسفه بررسی شد. نتایج مندرج در جدول شماره ۱۰ نشان می‌دهد، همه مقالات مربوط به نویسندگان ایرانی بوده و هیچ‌یک از نشریات مورد پژوهش مقالاتی از نویسندگان خارجی منتشر نکرده‌اند.

جدول ۱۰. توزیع جغرافیایی اعضای هیئت تحریریه و نویسندگان نشریات

عنوان	فراوانی	درصد
هیئت تحریریه خارجی	۸	۱۹/۵
هیئت تحریریه ایرانی	۳۳	۸۰/۵
نویسندگان خارجی	-	۰
نویسندگان ایرانی	-	۱۰۰

راهنمای نویسندگان

یکی از گام‌های اساسی در افزایش کیفیت مقالات مجلات، آموزش و اطلاع‌رسانی دقیق به نویسندگان درباره ساختار و ویژگی‌های یک مقاله استاندارد مورد پذیرش در هر مجله است. بر این اساس معمولاً در سایت نشریات بخش خاصی با عنوان «راهنمای نویسندگان» وجود دارد که در این بخش اطلاعات دقیق و روشنی درباره نحوه تدوین مقاله - براساس شاخص‌های مورد نظر آن مجله - ارائه می‌شود. معرفی ویژگی‌های بخش‌های الزامی در مقالات همچون عنوان، چکیده، کلیدواژه‌ها، الگوی استناد دهی و ... که می‌تواند از مجله‌ای به مجله دیگر متفاوت باشد، از جمله مهم‌ترین نکات مطرح در این بخش‌اند.

استفاده از یک الگوی استناددهی معتبر در مقالات اهمیت زیادی دارد. امروزه و به‌ویژه متناسب با حوزه‌های مختلف علوم، الگوهای استناددهی معتبر ملی و بین‌المللی وجود دارد که نشریات متناسب با حوزه موضوعی خود به یکی از این الگوهای استناد دهی عمل می‌کنند (APA, Vancouver, Chicago و ...). بررسی‌های این پژوهش نشان می‌دهد، از میان ۴۱ عنوان نشریه

فلسفه، تنها در وب‌گاه شش‌ش نشریه، الگوی استناددهی مورد استفاده آن نشریه دقیقاً مشخص شده است و دیگر نشریات تنها با درج مثال‌هایی، نویسندگان را در نحوه درج منابع راهنمایی کرده‌اند.

نتیجه‌گیری

نمایه‌های بین‌المللی نشریات علمی متناسب با سیاست‌ها و اهداف خود مجموعه‌ای از معیارها و شاخص‌ها را برای نمایه‌شدن نشریات مشخص کرده‌اند. گروهی از شاخص‌ها در میان اکثر پایگاه‌های معتبر بین‌المللی مشترک هستند. بررسی این شاخص‌ها در نشریات فلسفه نشان داد، سیاست‌ها، قوانین حقوقی و اخلاقی نشر مقالات در سامانه این نشریات به‌درستی تشریح و منعکس نشده است. به عبارت دیگر، نشریات قوانین خود را درباره سرقت علمی، انتشار مکرر، دسترسی آزاد به مقالات و مواردی از این دست شفاف و دقیق مشخص نکرده‌اند.

نشریات فلسفه در زمینه انتشار آثار علمی مشترک با نویسندگان خارجی، انتشار آثار نویسندگان خارجی و نیز استفاده از دانش و تجربیات اعضای هیئت تحریریه دیگر کشورهای جهان عملکرد قابل قبولی نداشته‌اند. ضروری است مدیران نشریات گام‌های عملی جهت ارتباط با دیگر محققان و پژوهشگران حوزه فلسفه در نقاط مختلف جهان بردارند؛ زیرا این امر تأثیر بسیار مثبتی در افزایش کیفیت و کمیت مقالات نشریات از طریق انتشار آثار پژوهشگران معتبر و مشهور حوزه فلسفه در این مجلات خواهد داشت.

استقبال کم نشریات در اختصاص شناسه دیجیتال به مقالات که نقش بسیاری در مدیریت ارجاعات و معرفی مقالات نشریه در سطح جهان دارد از یک‌سو و غیرفعال بودن و معرفی مجله به‌شکلی ناقص و محدود در سامانه نشریات، از دیگر نکاتی است که باید از سوی مدیران نشریات مورد توجه قرار گیرد.

همه نشریات مورد بررسی دارای صفحه وب اختصاصی بوده و تا حد زیادی بخش‌های مورد نیاز جهت معرفی دقیق نشریه در این سامانه‌ها وجود دارد، اما نکته قابل تأمل در مراجعه به هر یک از بخش‌های این سامانه‌ها، خالی بودن بخش‌های این صفحات و یا وجود اطلاعات بسیار محدود و ناقص در معرفی ابعاد مختلف مجله همچون قوانین و مقررات مجله، تدوین مقاله، داوری مقاله، معرفی اعضای علمی و اجرایی مجله، دامنه و هدف مجله، ارائه شناسنامه فنی مجله و به‌ویژه

ضعیف بودن نسخه انگلیسی وبگاه نشریات که عملاً در بیشتر موارد غیر فعال است، است. نشریه پژوهش‌های فلسفی-کلامی دانشگاه - قم به‌جز در بخش مقالات خارجی و اعضای هیئت تحریریه بین‌المللی - در دیگر شاخص‌ها نسبت به دیگر نشریات فارسی حوزه فلسفه وضعیت مناسب‌تری داشته و از آمادگی لازم جهت اقدام برای نمایه شدن در پایگاه‌های معتبر دنیا برخوردار است.

به نظر می‌رسد نشریات حوزه فلسفه برای این که بتوانند امکان پذیرش و حضور مداوم در نمایه‌های بین‌المللی داشته و همچنین در شاخص‌های ارزیابی کیفی و کمی این نمایه‌ها جایگاه مناسبی کسب کنند، ضروری است در گام اول سطح آگاهی و دانش مدیران اجرایی و علمی نشریات در زمینه استانداردهای بین‌المللی نشریات علمی ارتقاء یابد (قابل ذکر است، استانداردهای بین‌المللی نشریات همواره در حال تحول و تکامل بوده و نیازمند آموزش مستمر است). از آن‌جا که نمایه‌سازی نشریات در نمایه‌های بین‌المللی از یک طرف فرآیندی کاملاً تخصصی بوده و از طرف دیگر تداوم حضور نشریات در این نمایه‌ها مستلزم پابندی و رعایت شاخص‌ها از سوی نشریات علمی است. بنابر این، بهره‌گیری نشریات علمی از یک کارشناس حوزه نمایه‌سازی و علم‌سنجی، به‌عنوان گزینه‌ای مناسب برای موفقیت نشریات در مرحله پذیرش و نیز تداوم حضور قدرتمند در نمایه‌های بین‌المللی پیشنهاد می‌شود.

فهرست منابع

- باقریان، نجمه، خالقی، نرگس. (۱۳۹۵). حضور شاخص‌های نمایه‌سازی مورد نظر پایگاه‌های اطلاعاتی و استنادی بین‌المللی در وب‌گاه نشریات انگلیسی حوزه علوم پزشکی ایران. در: مجموعه مقاله‌های دومین همایش ملی نشریات علمی کشور. به کوشش محمدامین عرفان منش. مهدی رحمانی. مریم انصاری. تهران: کتابدار. ص ۵۳۸-۵۲۱.
- رمضان‌ن، مهدی. (۱۳۹۶). راهنمای نمایه‌سازی نشریات در پایگاه‌های معتبر علمی. تهران: مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور.
- صدقی، شهرام، غفاری هشت‌جین، سمیه. (۱۳۹۵). ارزیابی مطابقت مجلات انگلیسی زبان علوم پزشکی ایرانی بامعیارهای عینی پذیرش مجلات در پایگاه اطلاعاتی Scopus. مدیریت اطلاعات سلامت. ۱۳(۶). ۴۲۶-۴۳۱.
- صلح جو، نیلوفر، نوروزی، علیرضا. (۱۳۹۵). موانع نمایه‌سازی مجله‌های انگلیسی زبان دانشگاه تهران در وب‌آو ساینس و اسکوپوس. در: مجموعه مقاله‌های دومین همایش ملی نشریات علمی کشور. به کوشش محمدامین عرفان منش. مهدی رحمانی. مریم انصاری. تهران: کتابدار. ۱۸۵-۲۰۰.
- میرزائی، الهام. (۱۳۹۵). بررسی، شناسایی و اولویت‌بندی معیارهایی جهت ارزیابی نشریات علمی: دیدگاه سردبیران و دست‌اندرکاران نشریات علمی فارسی حوزه علوم انسانی. در: مجموعه مقاله‌های دومین همایش ملی نشریات علمی کشور. به کوشش محمدامین عرفان منش. مهدی رحمانی. مریم انصاری. تهران: کتابدار. ص ۶۹-۸۴.
- میری، سید محمد. (۱۳۹۲). کدی برای استاندارد کردن مقالات: چگونه می‌توان به DOI مجهز شد؟. قابل دسترس در: <http://scinews.ir/?p=453>
- میرموسوی، مصطفی. (۱۳۹۲). مجلات Open Access بدانند: مجوز حق انتشار Creative Commons چیست؟. قابل دسترس در: <http://scinews.ir/?p=228>
- نوروزی، علیرضا، عبد خدا. هیوا. (۱۳۹۰). نمایه‌سازی مجله‌های ایرانی توسط پایگاه‌های اطلاعاتی خارجی: راهکارهای برای بهبود آن. مدیریت اطلاعات سلامت. ۸(۴). ص ۵۶۵-۵۵۴.
- ورع، نرجس، زراعت کار، ندا، پرتو، پردیس. (۱۳۹۰). ارزیابی وب‌سایت نشریات انگلیسی زبان رده بندی شده توسط وزارت علوم. تحقیقات و فناوری؛ و وزارت بهداشت و آموزش پزشکی. مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات. ۸۸. ص ۳۷-۲۷.

References

- Ming-tong, X. U. (2011). On the Construction of University Journal Website from the Establishment of Evaluation Indexes. *Journal of Changchun Normal University*, 7, 049.
- Vaughan, L., & Thelwall, M. (2003). Scholarly use of the Web: What are the key inducers of links to journal Web sites?. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 54 (1), 29-38.
- <http://www.nlai.ir/shapa>
- https://publicationethics.org/files/retraction%20guidelines_0.pdf
- <http://hepatmon.com/en/knowledgebase/display/withdraw-vs-retraction.html>.

Resources written in Arabic/Persian

- Bāgheriān, Najmeh, Khāleghī, Narges. (1395 SH). Huzūr-i shākhiṣ hā-i namāyeh sāzī-i mowrid-i nazar-I pāyghāh hā-i iṭṭelā‘ātī va istinādī-i beynolmelalī dar webgāh-i nashrīyyāt-i inglīsī-i Ḥowze-i ‘ulūm-i pizishkī-i Iran. In *Majmū‘ah maqāleh ha-i dovvumīn hamāyesh-i millī-i nashrīyyāt-i ‘ilmī-i kishvar*, pp.521-538. Compiled by Muḥammad Amīn ‘Irfān Manesh, Mahdī Raḥmānī, Maryam Anṣārī. Tehran: Ketābdār.
- Mīr Mūsavī, Muṣṭafā. (1392 SH). *Majallāt-i Open Access bedānand: mujavez-i haqq-i inteshār-i Creative Commons chīst?* From: <http://scinews.ir/?p=228>.
- Mīrī, Seyyed Muḥammad. (1392 SH). *Cod-i barā-i istāndārd kardan-i maqālāt: chegūne mītāvān be DOI mujahhaz shud?* From: <http://scinews.ir/?p=453>.
- Mīrzāī, Elhām. (1395). Barrasī, shenāsāī va awlaviyat bandī-i me‘yārḥā-i jahat-i arzyābī- i nashrīyyāt-i ‘ilmī: dīdgāh-i sardabīrān va dast andarkārān-i nashrīyyāt-i ‘ilmī-i Fārsī-i ḥowze-i ‘ulūm-i insānī. In *Majmū‘ah maqāleh ha-i dovvumīn hamāyesh-i millī-i nashrīyyāt-i ‘ilmī-i kishvar*, pp.69-84. Compiled by Muḥammad Amīn ‘Irfān Manesh, Mahdī Raḥmānī, Maryam Anṣārī. Tehran: Ketābdār.
- Noruzī, ‘Alī Reḏā, ‘Abd Khudā, Hīvā. (1390 SH). How to get Iranian Journal Better Indexed by Foreign Databases?. *Health Information Management Journal*, 8 (4), 554-565.
- Ramaḏānī, Mahdī. (1396 SH). *Rāhnumā-i namāyeh sāzī-i nashrīyyāt dar pāyghāh hā-i mu‘tabar-i ‘ilmī*. Tehran: Markaz-i Taḥqīqāt-i Siyāsāt-i ‘Ilmī-i Keshvar.
- Ṣadqī, Shahrām, Ghaffārī Hashchīn, Sumayyeh. (1395 SH). Conformity Assessment of Iranian Medical Journals Written in English with the Objective Acceptance Criteria of Journals in the Scopus Database. *Health Information Management Journal*, 13 (6), 426-431.
- Ṣulḥ Jū, Nīlūfar, Norozī, ‘Alī Reḏā. (1395 SH). Mavāne‘-i namāyeh sāzī-i majallehā-i Inglīsī zabān-I Dāneshgāh-i Tehran dar web Āv sāyans va Scopus. In *Majmū‘ah maqāleh ha-i dovvumīn hamāyesh-i millī-i nashrīyyāt-i ‘ilmī-i kishvar*, pp.185-200. Compiled by Muḥammad Amīn ‘Irfān Manesh, Mahdī Raḥmānī, Maryam Anṣārī. Tehran: Ketābdār.
- Vara’, Narges, Zarā‘at Kār, Nedā, Partow, Pardīs. (1390 SH). Evaluation of Websites of English-Language Journals Classified by the Ministry of Science, Research and Technology and the Ministry of Health and Medical Education. *National Studies on Librarianship and Information Organization*, vol. 22, no. 24, p. 27-37.